

2 - Meslek Ahlakı

“Milli dayanışmayı güçlendirme” bölümünde meslek ahlakının meydana getireceği dayanışma hakkında yeterli bilgi verildiğinden burada bu kadarla yetinildi.

2 - Meslek Ahlakı

(Ziya Gökalp -Türkçülüğün Esasları)

Vatani ahlaktan sonra, meslek ahlakı gelir. Eski Türkler, mesleğe yol derlerdi ve yolda büyüdü, soyda büyükten ileri sayarla da. Bektaşilerin Belden gelen seyyid değil, “den gelen seyyiddir demeleri d, yol’un soy’dan önce geldiğini gösterir. Eski bir atasözü yoldaşların babanın obasına akın ederlerse, sen de beraber akın et diyor ki bu da yoldaşların soydaşlardan daha ilerde olduğunu gösterir. Eski Türklerde yöneten şeyh, torunlar, kamlar, buyruklar, bitikçiler, adıyla, dört yola ayrılmıştı. Sonraları Osmanlı devrinde bunlardan mülkiye, ilmiye, seyfiye, kalimeye adları verilen dört (yol) meydana geldi. Ekonomik meslekler de bunlardan ayrı olarak, vardı. Anadolu Selçuklularının son zamanlarında Ahiler tarikatı, meslek örgütleri fütüvvet prensibine dayanarak küçük örgütlenmeler biçiminde ortaya çıktı. Fütüvvetin sözlük anlamı babayiditlik anlamı ise; dünyada ve ahirette halkı nefesine tercih etmek ve öne almak’tır. Osmanlı devrindeki Esnaf loncaları ve kethüdaşları, bu eski Ahiler teşkilatının devamından ibarettir.

Eski devirde, bu esnaf örgütü bölgesel bir niteliğe sahipti. Her şehrin esnaf loncaları kendisine özeldi. Bölge ekonomisi devrinde, esnaf loncaları yararlıydılar. Fakat bölge ekonomisi yerine “millet ekonomisi” geçince, bu loncalar zararlı olmağa başladılar. Çünkü, bölge ekonomisi devrinde, bölge loncaları normaldi. Milli ekonomi devrinde ise, ancak milli loncalar yararlı olabilirdi. İşte, bu nedenden dolayıdır ki, bugün eski esnaf loncalarını devam ettirmeğe çalışmak doğru değildir. Onları yeni yerlerine, merkezleri devlet merkezinde olmak üzere, milli loncalar kurmalıdır.

Örnek olarak deri esnafını alalım: Her şehirde bir deri loncası kurulmalı. Fakat başına bir şey veya kethüda değil, bir genel başkan geçirmeli, her şehirde bütün loncaların delegelerinden oluşan bir kurulu kurarak buna İş Borsası adını vermeli. Bunun görevi o şehirden bütün loncaların ortak işlerini görmek ve şehrin ekonomik hayatını düzenlemektir.

Yine, dericilik loncasına gelelim. Her şehirde bir derici loncası oluşturulduktan sonra bunlar aralarında federasyon genel Merkezi meydana getirirler. Aynı zamanda, devlet merkezinde, bunun gibi, diğer loncaların federasyonlarının genel merkezleri seçtikleri delegeler toplanarak, bir Loncalar Konfederasyonu meydana getirirler ve bu konfederasyon kurarak, bu konfederasyona katılırlar. O zaman, bütün mesleki yaptırım gücü bir ordu halinde birleşmiş olur.

Bu örgütün oluşması meslek ahlakına bir yaptırım gücü sağlar. Çünkü bizde, henüz mesleki topluluklara özgü bulunan meslek hiçbir yaptırımı yoktur. Her fert hayatını bir doktora, hukukunu bir avukata servetini bir notere, çocuğunu bir öğretmene dinini a danıyordu bir müftüye emanet ediyor. Bu emanete karşılık onların görevlerine bağlılığa zorlamak için, elinde hiç bir baskı gücü beraber, herhangi bir fert; hayatını, hukukunu, servetini, evladını, sırrını emanet ettiği bu adamları hiçbir biçimde kontrol edemezse de, meslek toplulukları kendi meslektaşlarının kontrol edebilirler. İşte böyle bir kontrol içindir ki, her meslek, kendi meslektaşları için bir yönetmelik düzenler ve bir disiplin kurulu kurar. Yönetmelik, meslek ahlakının kurallarını gösterir; disiplin kurulu meslektaşları hakkında uyarı kınama geçici veya sürekli olarak meslekten çıkarmak cezalarından birini verir. İşte meslek kurulu bu tür kontrolü, vatandaşların uzmanlar tarafından uyarılabilecekleri zararların önüne geçer.

Meslek örgütünün bir yararlı iş yapan yoldaşlar arasında yardımlaşma sandıkları meydana getirmek; loncaya mensup yaralıları sakatları, hastaları, yetimleri ve dulları bu sandıktaki paralarla korumaktır. Çocukların terbiyesi ve gençlerin teknikçe yükseltildiği de, bu yardım görevlerinin içindedir. Bundan başka, meslek federasyonları, kendi sanatlarının ilerlemesi için de para harcarlar ve çalışırlar. Mesela, sanayi memleketlerinden uzman getirilmesi, sanayi memleketlerine öğrenci gönderilmesi, ortak makineler ve diğer gerekli olan şeyleri getirmek ve üretim veya tüketim kooperatifleri kurmak gibi işler, iş kolunun ekonomik açıdan yükselmesini sağlayacak girişimlerdir.

“Milli dayanışmayı güçlendirme” bölümünde meslek ahlakının meydana getireceği dayanışma hakkında yeterli bilgi verildiğinden burada bu kadarla yetinildi.